

det heromhandlede Brug og skaffe den til rimelig Pris. Det er de to Ting, Lovforslaget tilsigter. Og een Ting er sikker, at den Ekspropriation, der kan foregaa efter denne Lov, ikke kan sammenlignes med den Ekspropriation af Jordarealer til offentlige Foranstaltningers Gennemførelse, vi hidtil kender, fordi disse Ekspropriationer er af den Beskaffenhed, at de medfører meget betydelige Ulempeerstatninger. Naar en Jernbane gaar gennem en Mark, maa denne Ulempe erstattes, og det samme kan gælde i andre Tilfælde. Hvis man skal ekspropriere Jord til mindre Jordbrug og ikke skal have dyr Jord frem, maa Grundlaget være Jordens Værdiansættelse, og, hvis det er Jord over Middelkultur, maa den øgede Værdi vederlægges Ejeren, men det kan godt ske uden at gøre Jorden dyr.

Naar man erkender, at Almenvellet kræver en saadan Reform, og Udførelsen ledes ind i det nævnte Spor, synes jeg ogsaa, man maa kunne gaa ind paa at anerkende denne Lovs Berettigelse. Tilstandene er for Øjeblikket saadanne, at Almenvellet maa kræve Muligheden for at oprette nye Brug, man maa atter bringe Hjemmenes Antal i Danmark op. Og hvis man kunde gennemføre den Anskuelse, at den Jordværdiansættelse, der sker ved de offentlige Vurderingsmyndigheder under Medvirking af Ejeren selv, naar det gælder Skatter og Afgifter, skal være i Overensstemmelse med den egentlige Værdi og ikke med Spekulationsværdien, var vi langt fremme. Der er noget vrangt i, at man altid har een Værdi, naar det gælder Skat, men at man hævder, at Værdien er dobbelt saa stor, naar man skal aflevere Jord, fordi Almenvellet kræver det. Hvis man tager praktisk paa det og vederlægger Brugeren det, som Jorden paa Grund af særlige Forhold er værdifuldere end Jord i almindelig Kultur, tror jeg, man med Rette kan hævde, at der ydes fuld Erstatning. Staten bør for Jord til Udstykning og til Brug i Danmark give den Pris, der i dette Forhold er bestemt som Handelsprisen, fordi Ejeren umulig kan opnaa anden Pris for sine Værdier, hvis de skal sælges i fri Omsætning, naar der da ikke er særlige Forhold til Stede. Hvis Lovgivningsmagten vilde anerkende det berettigede i at give Erstatning til Spekulationspriser, vilde det finansielle Forhold blive endnu værre. Men gennemfører man en Reform saaledes, at Jord ikke kan omsættes til andre Priser end dem af mig nævnte, er det ogsaa fuld Erstatning og Vederlag for det, man paa dette Omraade afleverer

til det offentlige. Og saa hjemler Loven Mulighed for at komme langt frem.

Jeg skal dernæst sige et Par Ord om, hvilke Arealer man sandsynligvis kan købe i det frie Marked til Supplering af Præstegaardsjorden og Lensbesiddelserne m. v. Det ærede Medlem fra Ribe nævnte nogle Tal for, hvor stor Omsætning der havde været af større Ejendomme og der ligger, tror jeg, Meningsforskellen mellem det ærede Medlem og mig i dette Spørgsmaal. Hvis vi skal reformere paa den Maade, at Staten skal staa som en opmærksom Køber af Jord i hele Danmark og have sin Opmærksomhed henvendt paa, hver Gang en Landejendom omsættes, og købe den ind i det frie Marked til de offentlige Arealer, vil denne Reform blive en mægtig Faktor til om ikke at øge saa i alt Fald at vedligeholde de glubende Jordpriser. Jeg opfatter Lovforslagets Bestemmelser i den Retning saaledes, at det er givet, at Staten maa købe Jord, naar den kan faa den til rimelig Pris, og den rimelige Pris er den, der bestemmes ved alle de andre Foranstaltninger. Staten bør ikke ekspropriere eller tvinge Jord fra en Borger i Landet, naar en anden Borger i fri Handel er villig til at aflevere lignende Jord til samme Pris. Ekspropriationsbestemmelsen maa forstaas paa den Maade, at den skal modvirke Virkningen af, at Staten gaar ud i Markedet som Køber af Jord til Statens Arealer og til fremtidig Brug for Samfundet. Ekspropriationsbestemmelsen skal være det Mittel, hvorved man er i Stand til at modvirke, at de nuværende Besiddere tager en Fordel af et Statsopkøb i det Formeraals Tjeneste, som Lovforslaget tilsigter. Derfor tror jeg ikke, den Bestemmelse kan undværes, hvis den bliver gennemført ud fra den af mig nævnte Forudsætning, at Loven skal være en Anerkendelse af, at alle, der kan og vil og har Betingelse for at dyrke Jord, ogsaa skal have Lejlighed dertil. Og de skal faa en Lejlighed dertil ved Statens Hjælp, uden at det, at de benytter sig heraf, bevirker, at Prisforholdene paa Jord og Hjem i Danmark bliver yderligere forværret til Skade for alle de unge, der ikke kommer ind under denne Lovgivnings Virkeomraade. Vi maa for en Gangs Skyld have dette slaaet fast, at skal vi reformere paa Jordspørgsmaalets Omraade ved Statens Medvirken for at afværge en Krise, vil det være ubilligt og urimeligt at gøre det paa en saadan Maade, at man i endnu højere Grad umu-